

Tuhaqtitjutikhaq

Qilamik tuhaqtitjuikhaq

Niqainanut unalu Ihuaqtut Nunallaani Hanaqitjutikhat Naunaiktauyut Pilluagakhauyunut Niqikhaqaqnikkut

IQALUIT, Nunavut (Ubluqtuhinirmut Aullaqitirvia 24, 2013) – Pivikhaqaqnikkut Niqainanut unalu Ihuaqtut Nunallaani Hanaqitjutikhat naunaiktauyut amigaitqiyaniit 100-nit inungnit katimayut uumani havainiqmi Iqalungni uqarivlugit niqikhaqaqnikkut. Katimahuiqtut pingahuni upuni katimakkaaqtutik uplumi hivunighaqarumavlutik nakuuyumik Nunavunmiutanut.

Katimayakturhimayut, ikayuqtiit Inuit katimayit, kavamatkut, kavamaungittut havakviit, niuvvaaviit unallaanilu katimayit, ilitariyaat piyakhanut nunallaani hanaqitjutikhanik ikayuutikhat niqikhailliunikkut, ukunatut angikliyuumilugu ihuaqtunut tpauttautikhanut havaktangit nutaqqanut Nunavunmi.

“Takuvlugit amigaittut inuit katimayut ikayuqnahugittutik ayuqhautigilluaqtamut Nunavunmi nakuuk[jiaktuq,” uqaqtuq Nunavunmi Hivuliqti Eva Aariak. “Kavamanga Nunavut aliahuktut ilauvlutik havaktauyanut ikayuqhimmaaqaiaqhutiklu niqikhaqaqnikkut pilluagakhauklugu havaqatigiiklutik paanariyaayunut ihuaqhiutinahugitluta.”

“Ikayuqniaqtugut qanuriliurutikhamut pihimayumut Nunavunmi, Nunavunmiutanut,” uqaqtuq NTI Angiyuqqaq, Cathy Towtongie. “NTI ikayuqpiakniaqtut qanuriliurutikhamut, ikhivautakatigiikhuta ukunani Nunavunmi Niqikhaqaqnikkut Katimayit.”

Katimakyyarutaat iniqirtut uqaqhutik pilluagakhanik (takulugu ilaliutihimayuq) taimaa Nunavunmi Niqikhaqaqnikkut Katimayit qanuriliurutiqhaliuqniaqtut atuqlugit uqaqtauhimayut pitquyainiklu uumani havainiqmi katimakyyarutaanut.

###

Ilaliutihimayuq: Nunavunmi Niqikhaqaqnikkut Katimakyyarutaat Havaktauyakhanut

Naunairumagungni uqaqvigilugu:

Pam Coulter
Aulapkaiyi Tuhagakhanut
Kavamaliqiyikkut
Kavamanga Nunavut
867-975-6049
pcoulter2@gov.nu.ca

PJ Akeeagok
Aulapkaiyip Ikayuqtiat Tuhagakhanutnt
Kiinauyaliqinikkut
Nunavut Tunngavikkut Timinga
Hivayautaa: 867-975-4939 Tigumiagakhaq: 867-222-1821
Akiligakhaittumut: 1-888-646-0006
www.tunngavik.com

Nunavunmi Niqikhaqaqnikkut Katimakyuururaa Pilluagakhanut Havaktauyakhanut

Pitjutikhaa 1: Niqainanut Pivikhanut

Nuutirlugit Pitquhiraluami Ayuiqhimayait Hivunnganut Inuuhiutjutikhanut

- 1) Hakugikhiyuumilugit Inuktitut uqauhinginnut ayuiqhimayait ihuaqtuq kangikhihimayanik nuutirlugit inirniqhaanit inulramminut.
- 2) Ikayuqlutik nuutirnirmut pitquhiraluami ayuiqhimayainik atuqlugit iliharvikmi (uumatut iliharvikmi pivagainut) aihimavikmi (uumatut inungmit ayuittumit ayuiqhaqlutik) pitjutikhat.

Piqaqtumik Huratjanik Niqikhanik

1. Pinahugitlutik piyumayainik Nunavunmiutat ihuaqtumik pivaklugit hivunighaliurutikhanut tammaqtailinirmut annguniaqnikkut huratjanik.
2. Ilitarilugit pittaaqtamingnut nunallaani ikayuqatigiiklutik niqikhanut ikayuutigilugu nunallaani huratjanut ikiklivaktunut amigaitpiakhutikluuniit.
3. Ikayuutigilugu niqikhanut piyumayainut (imaatut “mamariyaungittut mamariyaulirianginni pilugit”), nirilugit aallat nuallaami huratjat aallatqiit (ukunatut hiutiqqut, qairulik, nataangnaq), atuqlugitlu tamaita niqait hunavaluit huratjamik (uumatut qilalukkap niqaa, hauniit).
4. Kangikhitjutyuumivaklutik pitquhirmut ihuaqtunut huratjanik qauyihainirmut, atuqlugit tamangmik pitquhigaluamut ilitaqhinahuaqnikkut, ihuaqtumik annguniaqpagianginni.

Atuqtitpalliyuumilugit Nunallaani Niqikhanik Ikayuqatigiiknikkut Uqaqatigiiklutik Piyukhat

- 1) Kangikhipkailutik atuqhimmaaqlugulu uqaqatigiiklutik atuqtakhamingnut kangaraaluktut uplumitullu (ukunatut tuhaqtittinikkut naalautikkut, nunallaami niripkailutik).
- 2) Ikayuqlugit nunallaat ihuaqtumik atuqlugit manikhat pihimayut niqainanut pivikhanut (ukunatut Nunavunmi Annguhiakpaktunut Ikayuutikhaq, Niqainanut Ikayuutikhaq)
- 3) Atuliklugu pitjutikhaq talvunga annguniaqtunut ikayuutikhanut (imaatut ikayuqtauhimayut pitquyaunginnarialgit naunaikhittilutik ikayuqpaktumik niqikhaqaqnikkut tunihilutik niqainanik inirniqhaanut aallanullu niqailliuqtunut).

Ihuaqtunik Niqainanut Niuvrutikhanut

1. Naunaikhinahugitlutik ihuaqtumik niuvrutikhanut niqainanut, pitquhimullu payuktaqnikkut ikayuutigilugu, taimaalu niqainait hannaikhimavaklugit tahapkununga ihariahukluaqtunut (ukunatat inirniqhaat, aippaittut amaamauyut).
2. Naunaiklugit humungauyakhauyaanginnut tadjja niqainanut tuyukpagainut (uumatut nataangnat) nunallaami niuvvaaviknut.
3. Naunaikhinahugitlutik qanuq niqainahaqariamingni niuvvaavikni akituvallaangittunik (naunaikhilugit ihivriurutikhanut piyakhariyainut)
4. Ihuaqhiyuumilugit nunallaami ittut aulapkaitjutikhat ikayuqlugit annguniaqtut humi tutquumavikhainut, niqiqilutik, payuklutik, niuvrutigilugit annguniaqpaktamingnik.
5. Ihumagilugit niqikhaqaqnikkut ikayuutikhat niqainanut iqalungnullu havakviinut.
6. Naunaikhinahugitlutik aallanik pitjutikhanik taimaa annguniaqpaktut akiliuhiakpagianginni (ayuitjuhiinnik tikkuaqtauhimayut, akiliuhiaklutik ikayuutikhainniklu).

Pitjutikhaa 2: Niqainanut Niuvrutikhanut

1. Havakatigiikpaklugit Nunavunmi niuvvirviit, paanaqatigiigiyakhat niqikhaqaqnikkut, hanaqitjutikhat havakatigiiklutik qanuriliurutikhaq.
2. Ikayuqhimmaaqlutik niuvvaavikmi ikayuutikhanut nakuuyunik niqikhanut, uumatut igalutik ayuiqhaitjutigilugu niuvvaavikmilu uukturtitlugit tivyarikhailutik hanaqitjutikhat tadjja havaktauyut piniqtaillu.
3. Naunaiyaklugit nakuuyunik niriyaqhanik niuvikpaktainut naunaiknahugitlugit ukuat ikayuuhiaktut niqikhanut ikayuutikhainut, ikayuutigilugit.
4. Naunaikhinahugitlutik piniarungnaqhiyainut niqainanik niuvigakhaqaqlutik niuvvaavikmi akituvallaangittumik.

Pitjutikhaa 3: Atuqtakhanut Maligakhanullu

- 1) Naunaiknahugitlugit maligakhanut tammaqtailinirmut pitquhiriyami maniliurutikhanut
- 2) Ikayuqlutik uumunga *Nunavunmi Niqikhanut Aittuutikhanut Maligaaq*
- 3) Naunaiklugit nakuuyaakhainut atuqtauyanut maligakhani, maliguagakhat ikayuutihallu tamainni nunallaani
- 4) Ayuiqhailutik inmikkut ikayulikpagianginni ikayuuhiakpaktut

- 5) Ihumagilugit ikayuuhiarutitut ikayuutikhanut, akiliuhiarutitut ikayuutitik naunaikhiniq aallallu ikayuutikhat nakuuyumik akiliuhiarutikhanut

Pitjutikhaa 4: Inuuiutjutikhanut

1. **Atukatigiigutigilugit ayuiqhaquyumivikhainullu.** Piliuqlutik ittunut ilihautikhanut havakvikni, ilihautikhat, inungnullu.
2. **Atulluaqlugit ihuatqiyat ilihaitjikutikhat.** Atulluaqlutik ilihautikhanik pivikhat atuqpaklugit ayuiqhainirmut (niqikhanut atuqtait, maniit atugakhat niqiliqinikkullu, nutarannuanik nutaqqaniklu niripkainikkut) ikayuqlugit ilihaiyit aalatqiinut havaktauyanut pitjutikhanullu (havakviuyunilu, ukunatat iliharviit iliharvikyuat, havakviungittuni, ukunatat nunallaami katimayit)
3. **Havakatigilugit ilihaiyit.** Havakatigilugit inuit ikayuqpaktut inuuiutjutikhanut niqikhaqaqnikkut, ukuatlu ilihautigiyamut ayuittiaqhimayut, iliharvikmi ilihaiyit unalu aihimavikmi ilihaiyit, taimaatut piyaanginni ...
4. **Unalu niqikhanut ayuiqtakhat kangikhihimayakhat ilihaitjutini.** Ikayuqlugit ilihaiyit ilauliklugu niqikhanut ayuiqtakhat kangikhihimayainullu pivalliatjutikhat ilihautigiyamingnut, ukunatat ikayuqlutik pivikhainut, ayuiqhainiq ilaupkainahugitnirmullu.
5. **Atuliklugit uqauhiq, taiguaqniq titiraqniklu aallallu ihuaqtut ayuigakhat niqiliqinikkut hanaqitjutikhat.** Atuliklugit uqauhiq, taiguaqniq titiraqniklu aallallu ihuaqtut ayuigakhanut pivalliatjutikhat ilihautikhanut pivikhanullu niqikhaqaqnikkut ikayuutigilugu ihuaqtumut aallanguqtirutimut inmikkullu pittaatanginnut.
6. **Amigaikyuumilugit ayuiqhautikhat ilihaitjutini tamainnut—nutaqqanut inirninullu,** ukunatat Kanatamiutat Hingaihimayunut Ayuiqhaitjutikhat (CPNP)-ittutut ilihautikhat aihimavikmilu atuqtakhanik ilihautikhat, iliharvikni (Iliharvikyuat, iliharviit) aihimavikmi (nunallaami katimayit).

Pitjutikhaa 5: Nunallaami Niqainanut Havaliklutik

1. Atuqatigiiklugit ihuaqtut ihumagiyayuyut nunallaanut Nunavunmi, imaatut nunallaami nauhinikkut niqikhanut, allallu pittaqaqtapingnik taja pigiyaptingnut atuqlugit.
2. Naunaikhinahugitlutik manikhanut ihuariakhaa niqikhanik naupkailutik aallaniklu niqikhanut havakpaliklutik hanaqitjutikhanik ikayuutikhanut Nunavunmi.
3. Pipkahnahugitlugit inuit niqikhaliuqtitlugit, naunaiktitlugit hunanik havaktauyanik ahini.

Pitjutikhaa 6: Havaakhanut Nunallaami Hanaqitjutikhanullu

Pilluarilugu Tupauttaktaitjutikhat

1. *Pilugit ihuaqtut tupautaktunut ikayuutikhat nutaqqanut tamainni nunallaani*
2. Ilaupkaklugit angayuqqaat nunallaamiutallu iliharvikmi niqikhanut havakpaktunut.

Naunaikhimayut Nunallaami Pihimayunut Hanaqitjutikhat Pivagait Ayungnautikyuat (Qilamiurutit) Niqikhailiuqnikkut

1. Upalungaiyklutik pitjutikhanut niqikhailliuqtunut niqikharvikhainut, suuliuqtunut niripkaivlutik, niqikhanik puuktuiyut unalu nunallaani qitikkukpat niripkaiyut.

Angiyut Nunallaami Hanaqitjutikhat

1. Ikayuqlugit nunallaami ikayukatigiiktut akiliuhiakhimaittumiklu ikayuqtut.
2. Naunaiyaklugit nunallaami piqutiit ayuqhautillu niqikhaqaqnikkut.
3. Nunallaami iglukpakhanut pilugit ukuatlu nunallaami igavikhat aallanullu atuqtaaktanut, nunallaami niqikharvikhat.